

Sesida dals

Communitgà ils

Protocol nr.

9 d'avrigl 2024

10 d'avrigl 2024

292/2024

Dumonda Roffler

concernent la promoziun da la producziun da latg-chaura e da latg-nursa

Resposta da la Regenza

En il chantun vegnan tegnidas var 40 800 nursas, ca. 1000 da quellas sco nursas da latg, e var 10 800 chauras, ca. 3000 da quellas sco chauras da latg. Cuntrari al rest da la Svizra sa diminuescha il dumber da nursas en il Grischun constantamain dapi l'onn 1998 (ca. 70 000 animals). Dapi l'onn 2014 sa reducescha il dumber da nursas per var 2,5 pertschient per onn. Il dumber da chauras è restà ils ultims 30 onns – cun levas variaziuns – sin il nivel actual. 10 manaschis tegnan dapli che 40 nursas da latg, 18 manaschis dapli che 40 chauras da latg. Latg da muvel manidel è pia ina producziun da nischa da paucs manaschis spezialisads. Er il dumber da possessuras e possessurs da muvel manidel sa reducescha cuntinuadamain. Ils motivs principals èn – tenor in'enquista da l'onn 2022 – problems cun animals da rapina gronds sin l'alp u en il manaschi da chasa, la mancanza da rentabilitad, la liquidaziun da la tegnida d'animals u la midada da la producziun.

Il svilup che vegn preschentà en la dumonda e ch'igl ha dà dapi l'onn 2011, è correct. La tegnida d'animals pitschens vegn dentant anc promovida ulteriuramain. Sur las meglieraziuns da structura vegni purschì cuntinuadamain sustegn per construir stallas novas e per transfurmar stallas existentas sco er per renovar chascharias, edifizis d'alp ed installaziuns. Sco mesiras chantunalas independentas vegnan ultra da quai promovids projects per communitgar e per promover la vendita da products da latg e da charn. Tras la cussegliaziun e la scolaziun al Plantahof, tras il sustegn da la lavur da federaziun sco er tras il pajament da contribuziuns per preschentar animals sin las fieras publicas en cumbinaziun cun reducziuns dals pretschs da transport vegni empruvà da rinforzar la tegnida da muvel manidel en il Grischun. La promoziun da projects premetta che las petentas ed ils petents coopereschian activamain e sa participeschian als custs.

Ils products da las chascharias commercialas èn posiziunads bain sin il martgà, genereschian ina buna dumonda e cuntanschan pretschs correspundents sin il martgà. La producziun da rauba da latg-nursa e da la latg-chaura resta dentant pli pitschna che la dumonda. Ils motivs èn multifars: p.ex. la mancanza da rentabilitad, memia paucas pussaivladads da metter ad alp ils animals, la mancanza da la logistica en il sector dal transport dal latg, ma er facturs loms sco l'image da la tegnida da muvel

manidel e betg sco ultim la preschientscha d'animals da rapina gronds. Las contribuziuns d'alpegiada actualas na cuvran betg ils custs per alpegiar chauras e nursas da latg. L'alpegiada da muvel manidel stat en general fermamain sut squitsch, cumbain ch'ins ha empruvà da meglierar la situaziun. D'ina vart è quai capità tras las mesiras immediatas per proteger las muntaneras: questas mesiras vegnan subvenziunadas da la Confederaziun, ed il chantun surpiglia ils custs restants. Da l'autra vart è vegnida introducida ina contribuziun supplementara per la protecziun da las muntaneras: quella vegn finanziada sur ils pajaments directs e duai cuvrir almain ina part dals custs da personal ch'i dovra per garantir la protecziun da las muntaneras.

Dumonda 1: La Regenza persequitescha vinavant la strategia da promover la tegnida da muvel manidel en il rom actual. En il chantun è etablì en spezial il Center da cumpetenza per muvel manidel al Plantahof, che duai sustegnair la tegnida da muvel manidel.

Dumonda 2: En quest connex vegni renvià als rapports «Charn – latg – chaschiel dal Grischun» dal schaner 2010 ed «Agricultura ed economia alimentara dal Grischun» dal settember 2011 da la firma BHP Hanser und Partner SA. Ina basa chantunala da datas davart la rentabilitad da la producziun da latg-chausa e da latg-nursa n'exista dentant betg. Il Plantahof evaluescha mintga onn las contabilitads da ca. 300 manaschis grischuns. La gruppa da las possessuras e dals possessurs da muvel manidel en questa evaluaziun è memia pitschna per pudair far constataziuns davart la rentabilitad che fissan generalmain valaivlas. In'analisa fiss pussaivla mo cun ina selecziun da manaschis. Ils manaschis na fissan lura betg anonimisads e l'analisa dependess da la participaziun voluntara da quests manaschis. Ma er uschia avessan ils resultats – pervia dal pitschen dumber – mo in'expressividad limitada.

Dumonda 3: Ils instruments da promoziun actuals stattan vinavant a disposiziun en il rom dals credits approvads. Tenor il dretg chantunal èsi er pussaivel da pajar contribuziuns supplementaras a las contribuziuns d'alpegiada da la Confederaziun. La furma da la realisaziun da talas mesiras, il giudicament da lur effect sco er ils credits e las resursas da personal ch'i duvrass per quest intent, stuessan dentant l'emprim vegnir sclerids pli detagliadamain.

Dumonda 4: L'orientaziun als basegns dal martgà e las activitads per promover il martgà restan l'incumbensa dals manaschis d'elavuraziun. Il medem vala per la procura ziun dal latg. Il chantun po sustegnair mesiras da marketing, resguardond la neutralitad areguard la concorrenza. Mesiras per sustegnair il martgà èn dentant exclusas.

En num da la Regenza

Il president:

Dr. Jon Domenic Parolini

Il chancelier:

Daniel Spadin